

Maret German on kaante vahele kirjutanud üheksa romaani

Maret German, kirjanikunimega Tuule Lind, sättis oma elu Suurejõe külas jõe kaldal asuvas väikeses majakeses uuele kulgemisele kolm aastat tagasi. „Enne elas selles majas minu ema 16 aastat, nii et side oli olemas,“ täpsustab German. Nii mõnelegi kohalikule on uudiseks, et AS Hoolekandeteenused Vändra Kodus tegevusjuhendajana igapäevast leiba teeniv tagasihoidlik ja sõbralik Maret on kaante vahele kirjutanud üheksa romaani:

„Pööratud kuu“ (2008), „Päev algab öösel“ (2010), „Vale tõde“ (2011), „Eelijapäev“ (2012), „Ühe elu killud“ (2014), „Kättemaksukohuslane“ (2015), „Tavaline perekond“ (2016), „Liivakella helinal“ (2017), „Viimane piisk“ (2020).

Vändra raamatukogus on kohaliku kirjaniku teosed järjepidevalt aktiivses

laenutuses. Need on lihtsad ja samas mõtlema panevad lood meie ümber elavate inimeste saatustest koos paljude ootamatute keerdkäikudega. Tema raamatute tegevus hargneb kiiresti, pikkade kirjelduste „sõber“ ta pole ja kõik on kirja pandud nõnda, et enne lõpplahendust on raamatut raske käest panna. Tema loominguga austajatele võivad need olla heaks käepäraseks teraapiaks oma igapäevamurede eest põgenemiseks mitmeteks tundideks vööraste saatuste rägastikku.

German väidab, et kirjutamiseni viis teda keeruline periood isiklikus elus ja tekkis soov oma hingevalu kirja panna. Ta andis löike lugeda oma tütrele, kes tahtis kohe ülejäänutki näha. Ka tuttav psühholoog soovitas käsikirja avaldamiseks pakkuda. Käsikirja näidist paaris kohas vastu ei võetud, aga

parasjagu oli kirjastus Tänapäev kuulutanud välja romaanivõistluse. Seal määrgiti „Pööratud kuu“ ära ning see jõudis 2008. aasta lõpul raamatulettidele.

„Esimene raamat on tõsieluliste sugemetega, aga mitte otse elust maha kirjutatud,“ räägib Tuule Lind. Hiljem on selgunud, et paar samanimelist inimest elab Eestimaal veel. Kohtumisel lugejatega on ta kirjutamise kohta öelnud, et kui ei proovi, ei saa sa kunagi teada, milleks sa suuteline oled.

Kõik tema romaanid tunduvad nii süzeeliselt kui keeleliselt realistlikud, otse meie igapäevaelust kirja pandud. Küsimusele, kuidas tegelikult on, kas ülekaalus on prototüübid või fantaasia, sõnab kirjanik: „Prototüüpe on küll vähem, aga elust võetud juhtumitele ja ka inimestele saab fantaasia abil nii-öelda liha luudele kasvatada.“

loe edasi lk 3

Wen Textil laiendab ja uuendab tootmist

Vändra maratonide peakorraldajana tuntud Joel Tints on pea 23 aastat andnud kohalikele tööd ja arendanud nii läbi halbade kui heade majandusaastate oma ettevõtet Wen Textil. Hetkeseisu peetakse ettevõtluses üldiselt kesiseks, kuid Tintsu sõnul ei lähe neil asi sugugi allavoolu, pigem on tellimuste arv tõusuteel.

Wen Textili töötajad oskavad vanast kulu- nud diivanist, tugitoolist vm teha uue ja kena mööblieseme. Pealiskangaste valik on lai ja mitmekesine nii materjalilt kui hinnaklassilt. „Viimasel ajal on pehme mööbli renoveerimine uuesti populaarseks muutunud,“ tunneb Tints heameelt tellimuste hüppelise kasvu pärast. „Päris palju tellitakse ka autode istmekatteid, tekstiilmatte, porimatte. Populaarsed on laste toolid, teeme neid nii jaemüüki kui eritellimustena. Tootsi raamatukogule

renoveerisime ühe seisima jäänud diivani, kuuldavasti soovivad nüüd ka teised raamatukogud omapärasema disainiga pehmet mööblit soetada. Kodutekstiili, põrandavaipade, -vaipkatete ääristamise ja müügiga tegeleme samuti endiselt.

Kõige uuem uudis on see, et Wen Textili teiseks osanikuks sai vanematele vändralas- tele kunagisest Mistra juhtkonnast tuttav ja vahepeal aastaid panganduses tegutsenud Mati Tiimus,“ räägib Tints. „Mina tegelen samade toodetega, millega seni, aga Mati alustab täiesti uue suunaga, õigemini alustas. Praeguseks on juba ruumipuudus.“

Mati Tiimus korraldab tootmishoones pakenditele aluseid ja leiab hetkeks aega jõe- le avaneva vaatega kontoritoas laua taha istuda.

„Joelilt tuli selline koostööettepanek, et tuge ja ideid saada, tegevussuunda muuta. Sellest ajendatult hakkas mõtte idanema. Siin oli palju vaba tootmispiinda, mida tuli niigi üleval pidada. Targem on midagi toota, inimestele tööd pakkuda,“ räägib Tiimus. „Teiselt poolt, ka endal oli hakanud igav – pangajuhi töö lõpetasin mõnda aega tagasi ja tundsin, et midagi peaks veel tegema. Jõudsime sinna maani välja, et miks mitte teha tooteid voodipeatsi puitkarkassist tekstiilini. Oleksid mõlemad tööprotsessid ja tööd leiaksid nii mehed kui naised. Praegu oleme alg- sest ideest saanud stardist minema. Peame veel tootmis- protsessi lihvima jne. Idee edasiminekkuks tahame kogu toot- mist laiendada.“

Vastvalminud lukuga eemal- datava tekstiiliga kaetud voodiotsad ootavad tootmisruu- mis pakendamist ja raja taha saatmist. Uus toode ongi mõeldud ennekõike ekspordiks. Aastatel 87-99 Vändra Mistra juhtkonnas töötanud Tiimus tunnistas, et kogu ettevõtmises on ka teatud annus nos- talgiat. „Mistra juured said

WenTextili vastsel osanikul Mati Tiimusel on palju uusi ideid ettevõtte tegevuse laiendamiseks.

alguse neist samadest praegustest Wen Textili hoonetest. Tulevikus on plaan kasutada kogu territooriumi täielikult. Mul on alati hea meel olnud Vändrasse tulla. Tunnen kohapeal kogu- konna vaimu, inimestel on huvi, et asjad laa- buksid. See on väga positiivne, suurt sundi ei ole, on lust ja huvi. Töötajaid on plaanis juurde võtta, seda tasakaalukalt ja läbimõeldult. Tegu on õmblus- ja puidutööga, montaažiga, erilisel keerukaid tööprotsesse ei ole.“

Õie Kuusk

Populaarsed on laste toolid erineva disainiga poistele ja tüdrukutele.

See lõbusa disainiga diivan restaureeriti Tootsi raamatukogule.

Kokkuvõte aprillikuu volikogu istungist

Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu I koosseisu 42. istung toimus 21. aprillil 2021. a kell 14.00 virtuaalses keskkonnas Zoom.

- **Garanteeriti** omaosalus 36% ulatuses Tootsi alevi Kooli tn 7 asuva hoone (Tootsi Põhikool ja Tootsi Haruraamatukogu) energiatõhusaks muutmise projektitaotlusele.
- **Anti nõusolek** hankelepingu sõlmimiseks ja Vändra alevi Kooli tn 13 asuva koolihoone ümberehitustööde elluviimiseks.
- **Tunnistati peremehetuks** Tootsi alevi Sõmera tn 2 ehitis.
- **Tunnistati peremehetuks** Tootsi alevi Sõmera tn 4 ehitis.
- **Anti arvamus Panga uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotluse ja tehtava otsuse kohta**, millega nõustuti Keskkonnaameti geoloogilise uuringu loa taotluse menetlemisega.
- **Kujundati esialgne arvamus Aluste II liivakarjääri kohta. Vajalik on detailplaneeringu protsessi läbimine.**
- **Seati tähtajatu isiklik kasutusõigus Elektrilevi OÜ kasuks** Vändra alevi Jannseni tänava maakaabelliinile. Koormatav ala suurus on 8 m².
- **Kuulati volikogu liikmete Madis Koidu ja Raul Peetsoni informatsiooni valla ametisõidukite soetamisest ja kasutamisest.**
- **Majandusosakonna juhataja, abivallavanem Mait Talvoja vastas volikogu liikme Jaanus Rahula arupärimisele.**
- **Majandusosakonna juhataja, abivallavanem Mait Talvoja vastas volikogu liikme Margo Dello järelepärimisele.**
- **Majandusosakonna juhataja, abivallavanem Mait Talvoja vastas volikogu liikme Madis Koidu järelepärimisele.**
- **Muudeti Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu 16. novembri 2018. a määrust nr 60 „Põhja-Pärnumaa valla ametisõidukite kasutamise kord“.** Kõikidele ametisõidukitele paigaldatakse GPS seade, millega kaasneb elektrooniline sõidupäevik ning sõiduk tähistatakse kolmelt küljelt valla sümboolikaga, milleks on vapp ja kirje „PÕHJA-PÄRNUMAA VALD“.
- **Muudeti Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu 14. detsembri 2017. a otsust nr 15 „Vallavanemale hüvitise määramine ja soodustuse rakendamine“.** Ametisõidukile paigaldatakse GPS seade, millega kaasneb elektrooniline sõidupäevik ning sõiduk tähistatakse kolmelt küljelt valla sümboolikaga, milleks on vapp ja kirje „PÕHJA-PÄRNUMAA VALD“.

Ülle Vapper
Volikogu esimees
e-mail: ylle.vapper@pparnumaa.ee

Videosalvestusi istungitest on võimalik vaadata valla kodulehelt aadressil: www.pparnumaa.ee

Põhja-Pärnumaa Vallavalitsuse majandusosakond korraldab kirjaliku enampakkumise alljärgnevate kinnistute müügiks:

- **Töökoja kinnistu** asukohaga Võidula küla, Põhja-Pärnumaa vald, **alghinnaga 6000 eurot**. Katastritunnus 63801:001:0157, registriosa nr 15218450, pindala 8693,0 m², sihtotstarve 100% tootmismaa.
- **Kooli tn 10** asukohaga Tootsi alev, Põhja-Pärnumaa vald, **alghinnaga 4700 eurot**. Katastritunnus 63801:001:0892, registriosa nr 1433155, pindala 2417,0 m², sihtotstarve 100% tootmismaa.
- **Kesk tn 13** asukohaga Tootsi alev, Põhja-Pärnumaa vald, **alghinnaga 7800 eurot**. Katastritunnus 80501:001:0099, registriosa nr 13788350, pindala 3085,0 m², sihtotstarve 100% ühiskondlike ehitiste maa.
- **Rukki-Mihkli kinnistu** asukohaga Naravere küla, Märjamaa vald, Rapla maakond, **alghinnaga 2000 eurot**. Katastritunnus 88401:001:0433, registriosa nr 3236150, pindalaga 10414,0 m², sihtotstarbega 100% elamumaa.
- **Liiva kinnistu** asukohaga Maima küla, Põhja-Pärnumaa vald, **alghinnaga 5000 eurot**. Katastritunnus 18801:003:0022, registriosa nr 3943306, pindala 14809,0 m², sihtotstarve 100% maatulundusmaa.

Enampakkumisel osalemiseks esitada pakkumine paberkandjal kinnises ümbrikus hiljemalt **14. mai 2021 kella 14.00-ks**.

Ümbrikule märkida sõnad "ENAMPAKKUMINE, MITTE AVADA ENNE 14.05.2021 kell 14.10"

Pakkumises esitatakse vabas vormis soovialdus enampakkumisel osalemiseks, milles märgitakse pakkuja nimi, isikukood ja elukoht, telefoninumber ja e-posti aadress (juriidilise isiku puhul juriidilise isiku nimi, registrikood, kontaktandmed ja asukoht) ning ostetava kinnistu nimi ja avaldaja poolt pakutav ostuhind.

Pakkumine esitada Põhja-Pärnumaa vallamajja aadressil Pärnu-Paide mnt 2, 87701, Vändra alev, Põhja-Pärnumaa vald, Pärnumaa.

Pakkumised avatakse vallamaja saalis 14.05.2021 kell 14.10.

Pakutavate kinnistute kohta saab informatsiooni tel 505 6343, Tootsi alevi asuvate kinnistute kohta tel 5280698. Kinnistutega on võimalik soovijatel kohapeal tutvuda ning see ei eelda eelnevat kokkulepet enampakkumise korraldajaga.

Kinnistu müüakse isikule, kes on pakkunud alghinnast alates kõrgeima hinna ja müügileping sõlmimiseks notaris üksnes selle isikuga, kes on esitanud pakkumuse (ostja). Notaritasud maksab ostja.

Ootame kandidaate 2021. aasta „Kauni kodu“ heakorrakonkursile kuni 20. maini.

Sellel aastal oleme veidi muutnud heakorrakonkursi „Kaunis kodu“ korda. Jätakuvalt otsime, tunnustame ja auhindame ilusaid kodusid huvitava kujundatud aedade ja põnevate ideedega ning konkurss toimub ikka neljas rühmas: elamud tiheasustuses, maakodud, kortermajad, sotsiaal-, äri- ja tootmisobjektid. Muudetud on kandidaatide esitamise tähtaega. Sel aastal ootame ettepanekuid kandidaatide kohta kuni 20. maini, et siis hindamiskomisjoniga teha esitatud kodude paikvaatlust 1. juunist kuni 10. juulini, mis annab võimaluse vaadata ja hinnata ka kevadsuvist aia- ja lilleilu. Objektide hindamisel lähtume jätkuvalt Eesti Kodukaunistamise Ühenduse poolt väljatöötatud konkursi „Kaunis Eesti kodu“ hindamise alustest, kus hinnatakse terviklikku ruumimõju, heakorda, haljastust ja selle seisundit, väikevormi ja

nende sobivust, aga ka originaalsust, leidlikkust ning koha omapära ära kasutamise oskust.

Kutsume märkama ja teada andma kaunistest koduaedadest meie ümber. Eelmisel aastal võitsid „Kauni Eesti kodu“ tiitli Pärnu maakonnas ja said Vabariigi Presidendi tunnustuse meie vallas 2019. aastal võitnud kodud nii tiheasustuses (perefond Sillandi kodu Vihtras) kui ka maakodudes (Taimi Marksoni ja Sergei Kallo Annuse talu). Loodan, et tunnustus tehtud töö eest annab indu oma kodu ümber tegutseda teistele.

Olgem aktiivsed ja märgake kauneid kodusid ja objekte. Ootame kandidaate Põhja-Pärnumaa valla 2021. aasta „Kauni kodu“ konkursile kuni 20. maini. Kaunistest kodudest võivad teada anda nii omanikud ise kui ka naabrid või

teised vallaelanikud, kellele on silma jäänud mõni hoole ja armastusega rajatud kodu, mis vääriks tunnustamist. Konkursile esitatud kodude ja objektide omanikele tehakse ettepanek konkursil osalemiseks.

Ootame vihjeid Vallavalitsuse telefonil 443 0330, e-posti aadressil vald@pparnumaa.ee või posti teel (Pärnu-Paide mnt 2, Vändra alev, Pärnu maakond, 87701). Võimalusel palun lisage juurde ka omaniku kontakt.

Vihjeid kaunistest kodudest, kuhu meie koduvalla heakorrakonkursi hindajad ei ole veel jõudnud, ootame edaspidi läbi aasta. Peale 20. maid esitatud kodud saavad võimaluse kandideerida järgmise aasta konkursil.

Keskkonnaspetsialist
Kersti Tammiksaar

Erivajadustega laste ja nende perede abistamine

Alates käesolevast aastast korraldab kohalik omavalitsus raske või sügava puudega lastele tugiteenustena lapsehoiu-, tugiisiku- ja toetava teenusena transportteenust. Seda kõike Euroopa Sotsiaalfondi projekti raames. Varem korraldas neid teenuseid Sotsiaalkindlustusamet (edaspidi SKA). Sotsiaalteenuste eesmärgiks on toetada laste ea- või võimetekohast arengut ning vanemate töötamist, õppimist või igapäevast toimetulekut, mida ilma lisatoeta võib olla keeruline tagada.

Milles seisneb siis erinevus? Kui enne 2021. aastat toimus lapse abivajaduse hindamine, teenuste määramine ja korraldamine SKA kaudu, siis sellest aastast teeb seda kõike KOV projekti raamistiku alusel. Põhja-Pärnumaa vallas tegeleb erivajadustega lastega lastekaitse spetsialist Anu Õismets.

Tavapärastel pöördub omavalitsuse poole lapsevanem või lapse haridusasutus. Viimane juhul, kui haridusasutuse personal näeb lapse või vanema abivajadust. Vanem ei tarvitse seda ise märgatagi, sest ta on elanud oma erilise lapse kõrval kogu tema elu ning harjunud lapse eripäradega. Samuti ei pruugi ta osata näha teisi võimalusi olukorra

leevendamiseks. Abi otsitakse enamasti alles siis, kui tuntakse, et ei suudeta enam väljakutsetega toime tulla.

Peale esmast pöördumist kaardistatakse/hinnatakse lapse abivajadus mitmes valdkonnas ning hindamisse kaasatakse erinevaid spetsialiste. Kui selgub, et abivajadus ilmneb haridusasutuses, siis uuritakse, mis võimalused on haridusasutusel endal lapse abistamiseks, mis on hästi toimunud jne.

Tugiisikut kooli või lasteaeda määratakse enamasti erandjuhtudel, milles on olukorrad, kus laps vajab üks ühele tuge nii tundide ajal kui vahetundidel ja lapse kõrvalabi vajadust ei ole võimalik katta õpetaja abi või muu kooli tugispetsialisti teenusega. Samade tingimuste järgi määratakse tugiisik ka lapsele, kellel on ilmnenud abivajadus, kuid ei ole määratud puuet. Tugiisik on inimene, kes on saanud vastava väljaõppe ning toetab, abistab, juhendab last individuaalselt.

Lapsehoiuteenus on suunatud peamiselt vanemate toetamiseks, et võimaldada tööl käimist, õppimist või kasvõi puhkamist. Raske on ju last toetada, kui vanem ise on läbi põlenud. Lapsehoiuteenuse osutaja

tagab lapse hooldamise, arendamise ja turvalisuse ning nende töö eesmärgiks on toetada lapse füüsilist, emotsionaalset, intellektuaalset ja sotsiaalset arengut.

Transporditeenus eesmärgiks on võimaldada raske ja sügava puudega lastel kasutada tugiisiku- või lapsehoiuteenust.

Kui soovid rohkem teada tugiteenuste kohta, siis külasta Sotsiaalkindlustusameti veebilehte www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/lapsed-ja-pere/lastekaitse/puudega-laste-tugiteenused

Kui soovid rohkem teada võimalustest, kuidas toetada last õpingutes, siis külasta Rajaleidja veebilehte SA Innove „Juhendmaterjal õpilase toetamiseks koolis“ [rajaleidja.ee//wp-content/uploads/2020/02/Juhendmaterjal-%c3%b5pilase-toetamiseks-koolides-07.02.2020.pdf](http://rajaleidja.ee/wp-content/uploads/2020/02/Juhendmaterjal-%c3%b5pilase-toetamiseks-koolides-07.02.2020.pdf)

Ühtlasi julgustame lapsevanemaid oma murede ja ettepanekutega alati omavalitsuse poole pöörduma, sest ühiselt on võimalik leida paindlikke lahendusi!

Anu Õismets
lastekaitse spetsialist
anu.oismets@pparnumaa.ee

Sinilillekampaania „Anname au“

1. aprillil algas kaheksas sinilillekampaania „Anname au!“, millega kutsutakse kaitseväge, Kaitseliidu veterani- ja nende lähedaste tunnustamiseks kandma sinilille. Iga sinilille märk, mille on valmistanud SA Hea Hoog vahendusel vaimse ja psüühilise erivajadusega inimesed üle Eesti, on unikaalne käsitöö.

Veterane, kes on osalenud erinevatel rahvusvahelistel sõjalistel ja rahutagamise operatsioonidel mitmel pool maailmas, on meie seas üle 3000. Veteranide sümboliks on sinilill, millega saab igaüks näidata, et väärtustame nende panust meie ühise julgeoleku heaks.

Kampaania leiab aset MTÜ Eesti Vigastatud Võitlejate Ühingu ja Naiskodukaitse eestvedamisel.

Eesti Vigastatud Võitlejate Ühingu on kogutud annetused suunanud veteranide ja nende lähedaste taastusravi-, spordi- ja õppetegevuse toetamiseks. Lisaks sellele on ühingu toetanud ühiskondlikult olulisi tervisehoiu ja spordi projekte, kuna nii saavad tuge nii meie vigastatud võitlejad kui ühiskond laiemalt.

Lisaks veteranide toetamisele aidatakse kaasa tänavu kevadel kogutavate annetustega ka tervishoiu- ja spordivaldkonna projektides:

- soetada taastusravi seadmeid Narva Haiglale;
- toetada MTÜ Peaasjad tegevust vaimse tervise arendamisel;
- rajada väljõusaal Viljandi linna;
- toetada Eesti Invaspordi Liitu erivajadustega inimeste sportimisvõimaluste arendamisel.

NAISKODUKAITSE VÄNDRA JAOSKOND

10. oktoobril 2019 saime kokku 10 tublit naist, et taas luua Naiskodukaitse Vändra jaoskond. Esimesed poolteist aastat on läinud põhiliselt eneseharimisele. Naisted on läbinud erinevaid baasväljaõppe koolitusi. Näiteks toitlustus, organisatsiooniõpetus, esmaabi ja ohutushoid. Oma oskusi saime proovile panna suurõppuse Orkaan käigus, kui Vändra Gümnaasiumisse oli tekitatud evakuaatsioonipunkt.

Meie esimene päris enda korraldatud üritus oli sel aastal jaanuaris kuuskeste põletamine Vändra kultuurimaja juures. Osalejaid oli üle ootuste palju ning loodame selle ürituse muuta kohalikuks traditsiooniks.

2020. aasta sügisel alustasime Vändra Gümnaasiumis Kodutütarde huviringiga. Tüdrukuid kogunes palju ja huvi on suur. Klassiruumis õppisime ja mängisime. Talvel käisime tüdrukutega väljas praktilisi ülesandeid täitmas. Praeguse olukorra tõttu oleme pidanud küll ringi töö ajutiselt katkestama, kuid on näha, et tüdrukud on motiveeritud ja ootavad juba piirangute lõppu.

Mädara vastlapäeval olime abiks registreerimisel ja supi jagamisel.

Oleme lühikese aja jooksul usinasti tegutsenud ja jätkame seda ka edaspidi. Ootame piirangute lõppu, et saaksime juba aktiivselt praktilistel koolitustel ja õppustel osaleda.

Püsige terved

Leiu Lepik

Naiskodukaitse Vändra jaoskonna juhatuse liige

Kõikjal Eestis aitavad sinilillesümboolikaga toodete müügiga annetusi koguda piirangute tingimustele vastavalt Naiskodukaitse vabatahtlikud: Kristel Lepik jäi annetuste kogumisel vallamajas pildile koos vallavanem Jane Metsaga.

Mõista-mõista, mis see on: „Ei ma ole toa sees ega ole õues ka mitte.“ /Haljala/

Vaata vana akent!

Kolmandat kevadet kutsub Eesti Vabaõhumuuseum kõiki kaasa lööma üle-eestilisel akende restaureerimise fookuspäeval „Vaata vana akent!“. Tänavu peame seda päeva 22. mail.

Sel kevadel liituvad vanade majade ja traditsiooniliste töövõtete huvilised taas, et anda värske väljanägemine puitakendele ning üheskoos tublisid tegusid teha.

Eestis kolmandat korda toimuva teabening praktiliste oskuste edasi andmise päeva mõte sai käivituse rootslastelt, kes on akende restaureerimise päeva alates 2018. aastast 30. mail ühiselt pidanud.

Maikuuks on akende klaasid klaariks ning säravaks pestud ja selge ülevaade on ka akende raamide olukorrast: mis vajab värvivärskendust, kus on vaja kittida või kus koguni kannatada saanud ja pudeneva verandaakna raam plommimist vajab.

Aknapäeval, s.o 22. mail toimub Eestis kolm suuremat üritust, millest üks Pärnumaal Kurgja Talumuuseumis. Koolituspäeva, mida viivad läbi restauraatorid Kerttu Künnapuu ja Ergo Leilop, käigus õpitakse kell 11-17 restaureerima vana puitakent. Ette näidatakse kõik akende restaureerimise etapid ja osalejatel on võimalus kõiki tööetappe näidiste peal ise proovida. Soovi korral on võimalik saada konsultatsiooni kaasa võetud akna või detaili kohta. Töötoas osalejate arv on piiratud. Kaasa palutakse võtta oma töökindad ja selga tolmu mittekartvad riided.

Kirsiks tordile näidatakse kell 17-18 kõigile soovijatele, kuidas vanasti talupoeg tuppa valgust sai ehk kuidas seapõiega aknaid kaeti.

Aknapäevale saab registreeruda helistades numbrile 5665 8017 või kirjutades meilile kerttu.kynnapuu@gmail.com. Üritusel osalemiseks tuleb osta muuseumi pilet. Lõunat saab süüa Kurgja rehetoa kohvikus oma raha eest.

Puitaknad on vastupidavad ja kestavad teadliku ja regulaarse hoolduse korral aastakümneid. Selline aken on väärikas ning tasakaalus kogu hoone ilmega. Puitaknal on ka sisekliima reguleerimise juures oluline roll. Akende ilme juures võib märgata teatavaid piirkondlikke eripärasid, peamiselt vormistuse juures ehk piirdelaudade profiilid ja nende asetuses. Aknad on just need hoone juurde kuuluvad detailid, mis kõige kiiremini on ajas ja uudsuse ihaluses muutusi läbinud. Aknaid on järjest suuremaks tehtud. Rohkem valgust! Maamajade puhul on muutused olnud küll kõige suuremad. Päris väikesest seapõiega kaetud valgusavast on soovi ja vajaduste muutudes liigutud väga suurte avatud valgusavadeni, näiteks tehtud rehealuse värvavast aken.

Mida väiksem on akna materjalide soojuseri juhtivus, seda väiksem on soojakadu läbi akna. Aknaraamide soojapidavuse osas ollakse seisukohal, et materjalist oleneb soojapidavus siiski vähesel määral. Suurem ja peamine roll on klaasil. Praktikaks on näidatud, et klaaspakette on edukalt võimalik freesida ka ajaloolisesse raami. Kahe raamiga akende puhul pannakse pakett sisemisse raami. Korralikult paigaldatud tihendid veel lisaks ja aken on sama soojapidav kui plastikaken. Seega, kui vanad aknad korralikult restaureeritakse, on need sama soojapidavad kui uued või isegi paremad.

Puitakende hooldamine ja värskendamine ning pisemate paranduste tegemine on enamikule majaomanikest täiesti jõukohane. Võimalik, et on vaja vaid natuke teadmisi täiendada, oskusi lihvida, meelde tuletada, töödeks lihtsalt ka aega ja õiget värvi varuda. Selleks pakume tuge teemakohasel Facebooki lehel „Vaata vana akent!“. Sinna on juba pragu vaatamiseks ja lugemiseks üht-teist välja pakutud.

Tänaseks teadaolevalt toimuvad aknapäevad veel Jõgevamaal Palamuse muuseumis, Muhemaal Liival Muhu kiriku pastoraadis ja Kostiveres – kui koroonaolevik seda lubab – ja seepärast kutsume lootusrikkalt üles planeerima ka teistesse kohtadesse teemakohaseid tegevusi. Kaasalöömiseks võib ikka teada anda, saavad need toimuma maikuus või kogu eelseisva aasta jooksul. Eriti on oodatud kogukonnakesksed ettevõtmised!

Korralda oma üritus!

Kui tekkis mõte ka oma sõpruskonnaga kodukandis puitakende taastamise ja koostegemise üritus korraldada või hoopis joonistuste/fotode võistlus ette võtta, siis anna meile sellest teada: pane toimumise koha aadress, pisut infot toimuva sisu kohta ning korraldaja kontaktandmed kirja.

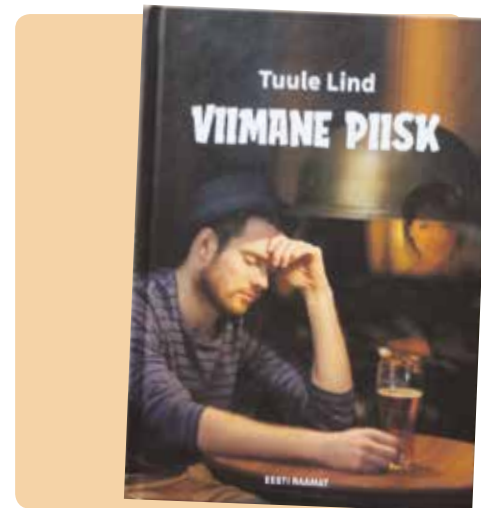
Kui teed ürituse oma näoaramatu lehel – märgi kaaskorraldajaks (co-host) Vaata vana akent!

Kui teed teavituse muus keskkonnas, anna sellest teada Aunele: aune.mark@evm.ee! Nii saavad kõik huvilised sinu ettevõtmisega liituda!

Lisainfot leiab ka meie kodulehelt maaarhitektuur.ee ning näoaramatus aadressilt www.facebook.com/vaatavanaakent või otsisõna Vaata vana akent! kaudu.

Elo Lutsepp

**Projektide peaspetsialist
Eesti Vabaõhumuuseumi
maaarhitektuuri keskus**

Maret Germani eelmisel aastal ilmunud raamat „Viimane piisk“

algus lk 1

Üle 20 aasta Märjamaal ja Sipas õmblejana töötanud Maret Germani esimene kirjasõnas avalikkuse ette astumine oli kui luulevormis protest õmblejate nabi töötasu teemal, mille keegi kolleegidest stendile riputas. Ta on teinud tuntud viisidele laulusõnu, mida on kantud ette tähtpäevade puhul, ja vahetekkete naisansamblile Cantare, kus ta aastaid laulis.

Kirjaniku ema Laine Kask on oma elus pea 60 aastat olnud kultuuritöötaja. Tütrel sõnul tema loometegevusele suunamises ema siiski „süüdistada“ ei saa: „See on täielikult minu oma sisemine sund.“

Maret German on tegelenud ka arvestataval tasemel mälumänguga. Üheks tõsisemaks teadmistes mõõduvõtmiseks oli osalemine TV 3 „Miljonimängus“. „Ju siis oli õnn minu poolel, et mitu korda mängule sain. Aastatel 2006 ja 2007. Võitsin 8, 16 ja 32 tuhat krooni.“

Praegustest hobidest seab Maret esikohale kalastamise: „Mulle meeldib kala püüda, õngitseda nimelt. Ja võimaluste piires reisida – kui on matkabuss (sõbrannal on) ja hea seltskond – mida veel tahta. Ning saskut mängida, oleks vaid vastaseid.“

Küsimusele, kas on plaanis kirjutada ka kümnes raamat, vastab kirjanik: „Plaan on küll, aga nüüd ootan, et vaim peale tuleks. Midagi on pooleli ka.“

Õie Kuusk

UUTE ÕPILASTE VASTUVÕTT VÄNDRA GÜMNAASIUMISSE

TULE ÕPI MEIE TOETAVAS,
MITMEKÜLGSES JA UUENEVAS
KOOLIKESKKONNAS!

1. klassi õppima asumiseks esitab lapsevanem 3. maist kuni 31. maini 2021. a kooli direktorile dokumendid, mis on üleval kooli kodulehel

www.vandragumnaasium.edu.ee/vastuvott-1-klassi/

10. klassi õppima asumiseks esitab vanem koolile kirjaliku taotluse ja määru- ses nõutud dokumendid kooli kodulehelt www.vandragumnaasium.edu.ee/vastuvott-10-klassi/

Dokumente võetakse vastu Vändra Gümnaasiumi kantseleis või saadetuna digiallkirjastatult kooli ametlikule e-posti aadressile gymn@vandra.ee.

TURVALINE ELU TEIE (VANA)VANEMATELE – MEDI HÄIRENUPUTEENUS

Austatud Põhja-Pärnumaa valla elanik, kas teadsite, et üksinda kodus olles juhtub rohkem saatuslikke õnnetusi kui liikluses?

Medi häirenuputeenus pakub turvatunnet Teie lähedasele ja hingerahu Teile. Skandinaavias aastakümneid inimesi aidanud ja positiivset vastukaja saanud häirenuputeenus on nüüdsest saadaval kõikjal üle Eesti.

Medi häirenuputeenus võimaldab Teie isal, emal või vanavanemal oma kodus end turvalisemalt tunda. Õnnetuse, terviserikke või kasvõi kukkumise korral on abi ühe nupuvajutuse kaugusel. Seda isegi juhul, kui telefoniga abi kutsuda ei õnnestu.

Randmel või kaelas oleva veekindla häirenupuga saab kodus viibides ööpäevaringelt ühendust Medi kõnekeskuse operaatoriga. Operaator räägib abivajajaga käed-vabad hoolekandetelefoni vahendusel, hindab olukorda ja saadab ohu korral appi tuttava ja usaldatava tugiisiku – sugulase, naabri, hooldaja, vajadusel ka kiirabi, päästeameti või politsei. Info edastatakse kontaktisikule ka juhul, kui abivajaja operaatorile ei vasta.

Küsi julgelt lisainfot ja nõu:
info@medi.ee või 661 8181.

Samuti võib pöörduda info ja abi saamiseks Põhja-Pärnumaa Vallavalitsusse sotsiaalsakonda.

Medi häirenuputeenus –
abi ühe nupuvajutuse kaugusel!

„Liigu kogu südamest!“ Vändra Lasteaias

Meie lasteaia on traditsiooniks kujunenud, et aprillikuu on Tervise kuu. Eriti suurt tähelepanu pööratakse sel perioodil liikumisele ja tervislikule toitumisele. Tervisekuu raames on eelmistel aastatel peetud nii Tervist Edendava Lasteaia (TEL) meeskonna eestvedamisel kui ka rühmasiseselt väga mitmekülgsed ettevõtmised nii lastele kui ka personalile. Mõned, mis kohe meenuvad, on nt puuviljade, köögiviljade, marjade maitsmine ja äratundmine; erinevate smuutide valmistamine laste endi poolt; külla oleme kutsunud meditsiinitöötajaid (hambaarst, perearst) jt. Iga-aastasteks traditsioonideks on saanud kohalikud jüriöö jooksud, laste matkad loodusesse ja personali matkad, mis lõpevad ühise kokkuvõtva töökoosolekuga.

Sel aastal kurja viiruse süül majasiseselt ühisüritusi teha ei saanud. See meid siiski ei heidutanud – kui ei saa tegutseda sees, siis läheme õue! Terve aprillikuu oli TEL-i meeskonna eestvedamisel kutsutud kogu kollektiiv üles koguma liikumispunkte, mille teenimiseks tuli kõndida/joosta ümber oma lasteaia maja. Tore oli näha enne ja pärast tööpäeva lõppu sportlikult liikuvaid kolleege! Mõned tulid kohale isegi nädalavahetustel, et kõik päevad ikka tabelis täidetud saaks! Teisel aprillinädal kutsusime ka lapsevanemaid üheskoos lastega enne lasteaeda tulekut või kojuminekut ümber lasteaia kõndima. Ja siis alles õige hoog sisse läks, kuna jätkus vägevaid lapsevanemaid,

Jasper Jürimäe ema Tuuliga

kes koos lapsega lausa joostes ringe vihtusid! Emad tõdesid, et nii mõnelgi korral tuli lapse innustusel kohale tulla tavapärasest ajast varem, et plaanitud ringid ikka läbitud saaks. Kokku osales 57 perekonda. Parimateks rühmadeks osutusid Päikesejätkude (11 peret) ja Puhhide (9) rühm. Tublimateks tiimideks, kes omavahel väikest duelligi pidasid, osutusid Puhhi rühma osalejad LUKAS Nikolajev ema Liinaga (nädalaga 50 ringi) ning JASPER Jürimäe ema Tuuliga (48). Nimetame veel siinkohal ära nende laste

nimed, kes koos pereliikmega ringitasid üle kümne korra: Kirke Kivimäe (Mesimummid), Sten Ale (Sipsikud), Janeli Nikkarev (Päikesejätkud) ja Sireli Kõuts (Mürakarud).

Lastevanematelt saadud tagasiside on olnud positiivne ja korduvalt on avaldatud soovi, et ka nemad tahavad järgmisel aasta tervisekuust täies pikkuses osa saada! Laste liikumised jätkusid aprilli kolmanda nädala lõpuni ehk jüripäevani – koos rühmaõpetajatega tehti iga päev üks tervisering väljaspool lasteaeda.

Eraldi kiidusõnad on kindlasti ära teeninud SIPSIKUTE rühm, kus toimus terve aprillikuu jooksul õuesõpe. Lapsed võeti hommikul õues vastu, kõik tegevused ja õppimine toimusid reeglina õues. Tubasteks tegevusteks olid vaid söömine ja puhkeajad.

Lasteaia TEL-i meeskond tänab kõiki, kes meie aprillikuise liikumiskampaaniast osa võtsid ja loodetavasti liigutate ennast edaspidigi värskes õhus võimalikult palju! Suvi on peagi ees ja et seda tõeliselt nautida saaks, on vaja jagu saada vastikust koroonaviirusest ning pääseda juba ammu ära tüüdanud piirangutest. Kehaline aktiivsus on kõige lihtsam vahend oma immuunsüsteemi tugevdamiseks nii noortele kui vanadele, lihtsalt tuleb olla järjepidev. Vändra Lasteaed soovib soojalt: „Liigume südame heaks!“

Liikumispetaja Anne Ojala

Hakka vahetuspereks! Uueks õppeaastaks saabub Eestisse rekordarv välisõpilasi!

YFU Eesti otsib ka sel aastal vahetuspereid augusti lõpus saabuvatele välisõpilastele, kes on otsustanud tulla suure valiku riikide seast oma gümnaasiumiaastat just Eestisse veetma.

MILLISED ON VAHETUSPERED JA KAS MINA SOBIKSIN SELLEKS?

Sõna „vahetuspere“ tuleneb sellest, et pere ja välisõpilase vahel toimub kultuurivahetus. Milline on siis üks vahetuspere? Täitsa tavoline Eesti pere, kes võib elada linnas või maal, mandril või saarel, oma majas või korteris, omada ühte last või koguni kümnet. Kas teadsid, et YFU statistika näitab, et keskmisel vahetusperele on 3,5 last ja elatakse väiksemas asulas? Oluline on, et vahetuspilasel oleks soe tuba ja toit laual. Taskuraha saadavad talle tema enda vanemad.

Vahetuspilased ise hindavad Eesti perede lihtsust – eriti elu maal. Kolja Porchke, kes elas vahetuspere juures Pärnumaal, meenutab neid igapäeva tegemisi haldimusega: „Olen veetnud oma vahetusaasta Pärnumaal Sindis, kus nägin lähedalt taluelu argipäevi. Töö ei ole siin ainult põllutöö ja traktorisõit, vaid tuleb teha talveks ka küttepuid, aidata ehitada viljaaia, ehitada uut sauna või koorida kartuleid. Ma olen pärit suurest Sakamaa linnast, kus ei ole maaelu ning seetõttu naudin seda väga.“

Perekond Lopp, kes elab 11 km Tartust, on öelnud: „Pole oluline, kas vastuvõtjate kodu on maal või linnas, küll aga on tähtis, et tulijale oleks võimalik siin ka huvitegevust, trenne ja meelelahutust võimaldada. Samas ei saa ega pea pere oma elu aastaks vaid vahetuslapse järgi ümber korraldama, teda kogu aeg ekstra kuskile viima-tooma. Meil askeldavad vahetuslapsed oma trennide-ringidega pärast esimest juhendamist ise, samamoodi nagu meie oma

lapsed.“ Samuti ei pea vahetuspere oskama inglise keelt. Mida rohkem eesti keelt kodus räägitakse, seda kiiremini õpib vahetuspilane keele ära. Vahetusperele on aastaringselt olemas tugiisik ja ettevalmistavad koolitused ning kohtumised. Vahetuspilase kooli leidmise ning asjaajamisega tegeleb YFU Eesti, pere ei pea selle pärast muretsema.

TOO MAAILM ENDALE KOJU

Selleks, et avardada enda ja oma laste maailmapilti, ei pea tervet maailma läbi reisima. Kui teisest riigist pärit noor inimene elab aasta sinu peres, siis õpid seda kultuuri üsna hästi tundma. Samuti saad teada, kuidas käivad asjad teises riigis ning millised on teise rahvuse väärtushinnangud ja kombed.

SINU PERE MUUTUB OMAVAHEL LÄHEDASEMAKS

Kui perre tuleb elama uus pereliige, siis muutub omavahel kõigest rääkimine veelgi olulisemaks. Perekond Maksimovid kirjeldavad oma vahetuspereks olemise kogemust helgetes toonides: „Meil ei olnud mingeid muresid. Ainult see, et Anna peab lõpuks ära minema, mis on ääretult kurb. Kõik on sujunud nii loomulikult, et sellele on lausa imelik mõelda ja me teame, et see on haruldane. Anna suhtub meie pereliikmetesse suure austusega ning ta saab hästi aru, et see on ühele perekonnale suur asi – võtta enda juurde elama päris võõras inimene. Tajun pidevalt, et ta on meile väga tänulik.“

Samuti muudab perekonda omavahel lähedasemaks ka see, kui koos vahetuspilasega saab Eesti imelisi paiku uuesti avastada ja meie kodumaad kellegi teise silme läbi tundma õppida. Tavalised pere väljasõidud ja ringkäigud muutuvad korraga palju põnevamaks. Eestlaste jaoks võib olla uskumatu,

millise mulje jätavad välismaa suurlinnas üles kasvanud noortele paksus metsas marjakorjamine või lume peal kelgutamine.

OMA LASTEL ON LÖBUSAM JA HUVITAVAM.

Lastel on juures uus öde või vend, kellega kas jalgpalli mängida, rattaga sõitmas käia või üritustele kaasa võtta. Nii nagu oma laps saab vahetuspilasele eesti keelt õpetada, saab viimane perele mõnda võõrkeelt õpetada. Eks see kõige parem õpe ongi praktika.

UUS LAPS PERES

Lapsesaamine pole kunagi olnud nii lihtne! Vahele jääb mähkmevahetusperiood ja kõndima õpetamine. Uus laps on juba peaaegu suureks kasvatatud. Küll aga tuleb olla kannatlik uue pereliikme eesti keelest arusaamisega ja Eesti ning teie pere elukorralduse selgeks õppimisega. Näiteks ei pruugi vahetuspilane esimesel korral aru saada, et sauna minnes tuleb ka jalanõud koos sokkidega ära võtta. Samuti tuleb mõista seda, et sinu pere ja kodu on aastaks ajaks ka vahetuspilase pere ja kodu, turvatunne ja tugipunkt. Kui sa tunned, et tahad avada oma kodu ukseid ja südame mõnele noorele vahetuspilasele, kes on otsustanud oma vahetusaasta just siin, Eestis veeta, siis mine YFU Eesti kodulehele: www.yfu.ee (www.yfu.ee/vahetuspere/), leia enda perega kõige paremini sobiv vahetuspilane ning täida ankeet: (www.yfu.ee/vahetuspere/vahetuspereks/ankeet/)

Lisaküsimuste puhul võib julgelt pöörduda

YFU Eesti sissetulevate õpilaste programmijuhi

Diina poole: diina@yfu.ee

Lilli Caroline Suburgi 180. sünniaastapäeva tähistamine

Lilli Suburg sündis 1. augustil 1841. aastal Uue-Vändra vallas Rõusa mõisas aidamehe perekonnas. L. Suburg sai tuntuks ärkamisaja kirjaniku, ajakirjaniku, tütarlaste kooli pidaja ja naisõiglasena. Ta õppis algul koos mõisnike lastega koduõpetajanna käe all, seejärel erakoolis ja Pärnu Kõrgemas Linnatütarlastekoolis. Viimane jäi haiguse tõttu lõpetamata. Koduõpetajanna eksamid sooritas ta eksternina kümnekond aastat hiljem.

Mõne aja pärast kolis pere elama Vändra lähedale Sikanasse Waldburgi karjamõisa. Lilli sai aeg-ajalt kokku mõtete vahetamiseks Massu karjamõisa vabameelse koduõpetaja Johann Bolziga. Lilli luges palju saksakeelset ilukirjandust, aga ka ühiskonnaelu ja naisküsimumust käsitlevaid raamatuid. J. Bolzilt sai näpunäiteid pedagoogilistes küsimustes.

Pöördeliseks momendiks L. Suburgi töökspidamistes ja elus kujunes tutvumine Carl Robert Jakobsoniga, kes oli 1872 elama asunud Vändrasse ja hakanud külastama Waldburgi. Nende kokusaamise mõjul ärkas Lillis rahvustunne. Jakobsoni ergutusel kirjutas ta oma esimese algupärase jutu "Liina", mis ilmus trükis 1877. See autobiograafiliste sugemetega teos, kus kirjutati eesti

tütarlapse võitlusest saksastumisega koolis ja ühiskonnas, kutsus esile terava vastukaja baltisaksa ringkondades. Ühtaegu sai autori isik ja nimi laiemalt tuntuks, temas hakati nägema nii kirjanikku kui ka naisõiguslast (Allan Liim, Eesti ajalugu elulugudes. 101 tähtsat eestlast. Koostanud Sulev Vahtre. Tln., 1997).

Vändra Naisselts on alates 1991. aastast tähistanud L. Suburgi viie ja nulliga lõppevaid tähtpäevi. Samal aastal panime kohale, kus sündis L. Suburg, mälestustahvli.

L. Suburgi tähtpäeva tähistamiseks koguneme 31. juulil kell 11 Vändra kalmistule Suburgide hauaplatsile mälestushetkeks lillede ja küünalde panekuks. Platsil kõneleb Põhja-Pärnumaa raamatukogu direktor Monika Jõemaa. Edasi läheme Rõussa L. Suburgi sünnikodu õuele, kus esietendub Elle Eha-Are kirjutatud näidend „Suburgide lill“, mis räägib Lilli noorusaja sõpradest, tema elutee kujunemisest. 1. augustil kell 12 toimub sama etendus Kurgjal C. R. Jakobsoni Talumuuseumi õuel.

Eha Tamm

Naisseltsi juhatuse esinaine

1949. aasta 25. märts Pärnu-Jaagupis

Olen sündinud 1941. aastal Pärnus. Sõjavanker sõitis 1944. aasta sügisel meist jõhkralt üle ja laastas armutult linna. Jäime ilma ajaloisest „Endla“ teatrihoonest, Nikolai kirikust, suurest ilusast sillast ja paljust muustki. Hiljem aitasid punavõimud kaasa meie ajaloomälu enamalegi hävitamisele – peaasi, et mälestus Eesti Vabariigist kustuks. Kuna minu isa Johannes Madisson oli Pärnus väikekaupmees, tuli tal 1944. aastal oma senise elukutsega hüvasti jätta ja kohalike „rahvavõimu“ esindajate silma alt kaduda – tavaliselt see aitas. Oli võimalus asuda oma ema Miina juurde Pärnu-Jaagupisse praegusele aadressile Pärnu mnt. 22. Majas oli viis tuba ja kahe pliidiga (üks meile, teine üürilistele) köök.

1944. aasta sügisel eelnes Punaarmee tankide sissesõidule alevisse noorema põlvkonna jaaguplaste varjumine metsadesse ja soosaartele, et mitte olla ahvatluseks „vabastajatele“. Et ennetada Nõukogude Liidu agressioonivastast relvastatud rahvavälistõusu, kamandati alevisse jäänud vanurid mitmeks päevaks surnuaia kabeli luku taha rahunema ja nõukogude korruga harjuma. Tege-likult midagi uut polnud – seda kõike oli nähtud neli aastat varem ja selle tunnistajateks olid mitmed kalmukünkad samas surnuaias ja ümbruskonnas, samuti kabel ise. Lootus, et isa pääseb uue võimu tagakiusamise eest, luhutus. Alatu nõksuga kohustuslikus korras Pärnu vangimajale küttepuude vedamisel arreteeriti minu isa 1945. aasta jaanuaris ja ta oli gulagis üheksa aastat. Sellest kirjutas ta raamatu „Röövitud aastad“.

1949. aasta märts oli ärev. Midagi halba oli tulemas, aga mis? Olin Pärnu-Jaagupi Mittetäieliku Keskkooli 1. klassi õpilasena koolivaheajal koos emaga 24. märtsil Pärnus. Olime Rauski tn. 14 teisel korrusel elanud tädi Jevgenia Väina perel külas. Lähedusest Riia maanteelt kostis pidev automürin. Tädimees Vladimir vaatas binokliga maanteele. Seal sõitis presendiga kaetud veoautode voor. Täpselt sama pilt avanes üle Eesti ööl vastu 14. juunit 1941 – kas jälle küüditamine? Elutarkade inimeste vaist ei vedanud alt. Kuivõrd tädimees oli sõdinud Rebase pataljonis, võis karta kõige halvemat. Lahkusime majast üle jõe Tallinna maanteele, kus raamatukaupluse juhatajaks oli isa venna Madise naine Ella. Ta majutas meid ööseks oma kaupluse leti taha põrandale ja saatis küüditamispäeva hommikul teele Jaagupisse. Bussijaamas oli vaikus. Ükski buss kuhugi ei sõitnud – ei tohtinud kellelegi anda võimalust küüditajate eest põgenemiseks. Hakkaja ja ettevõtlik ema rääkis ausalt ühele seal siiski seisnud väikebussi juhile loo sellest, et tema 12-aastane tütar oli jäänud üksi Jaagupisse saatuse hoolde. Kindlasti autojuhil endalgi lapsed kodus, ta võttis meilt raha küsimata heast südamest selle keerulise reisi ette. End võõra pilgu eest varjates algas meie küllili istmel sõit Jaagupi suunas.

Paar kilomeetrit enne Jaagupit peatusime, sest oli ohtlik koos edasi sõita. Seisime Halinga küla Jaani talu ees. Sealsed Albert ja Minna Jakobson olid meie peretuttavad – ema oli neil mõnikord vilja eest talutööd tegemas käinud. Läksime nende juurde. Ema leppis pererahvaga kokku, et mina jään paigale, tema aga läheb vaatab, kuidas alevis seis on. Aeg veeres, aga ema ei tulnud. Olime nõutud, aga perenaine arvas, et võin alevisse minema hakata. Olin ärevil ja andsin jalgadele valu. Maanteel sõitsid küüditajate veoautod loperdavate presentidega, kastis halavad inimesed ja püssidega sõdurid. Hüppasin autode eest kraavi sügavasse lumme ja hing rinnus kinni tormasin edasi. Silmanurgast kirikutorni piiludes tõttasin Lubjaahjumäest alla Halinga kuusiku servani. Seal, lasterohkes Haljasmäe majas, otsustasin hinge tõmmata (peretütar Elna oli minu õe Marlene klassiõde). Sattusin aga vihma käest

räästa alla. Majja ilmusid julgeolekumehed, kelle eesmärgiks oli naabertalu Ruuga vanema tütre Linda tabamine. Ta elas alevist eemal kodu-uurijast abikaasa Juhani talus Eense külas, kuid polnud küüditamise hetkel kodus. Teda tuldi vanemate ja nende naabrite juurest otsima. Teda leidmata, sattusin ootamatult löögi alla mina. Nimelt haarangust osa võtnud meie majas elanud julgeolekutöotaja arvas mind meil samuti üürilisena elanud ja küüditamisele määratud loomaarsti Raudsepa peretütar Reet olevat. Muide, tema ja minu isa olid Pärnu vanglas koos ja siis mõlemad ka Siberis. See mõrtsuka näoga julgeolekumees elas meie armust meie katuse all ja hakkas mind autosse ajama. Temas puudus vähimigi inimlikkus, et mind, 8-aastast tüdrukutirtsu südametult Siberisse saata. Sellele omavolile tegi lõpu Haljasmäe ema otsustav vaheleastumine. Ta selgitas, et ma pole Raudsepa, vaid Madissoni tütar.

Minu okkiline kannatuste rada aga jätkus. Jõudsin koju, kedagi seal polnud. Küll oli Raudseppade toa uks kinni pitseeritud. Läksin ema ja õde otsima. Ületasin näitleja Herta Elviste ja tema vanemate maja krundi ja jõudsin kahara kuusehekini, mille taga kõrgus Jaagupi rahvamaja. Tardusin paigale, meie kallis kultuuripalee oli vangimajaks muudetud. Selle aknad olid laudadega kinni löödud ja õues askeldasid ümber veoautode püssimehed. Kui autod suitsupilves kuhugi ära veeresid, hiilisin üle õue Klaari majja. Kuna ema suhtles perenaise Mariaga, lootsin sealt teda ja õde leida ja leidsingi. Mind nähes ema ehmus, ise olin šokis – ei suutnud ühtki sõna rääkida, vaid mõmisesin midagi. Majaperenaine tõi väikeste pudeli palderjani ja kallas suhkrutükile, neelasin selle alla, ei mõjunud. Krahmasin Marialt pudelikese ja kummutasin sõõmuga tilgutumaks. Pikkamööda rahunesin. Sain teada, et õde Marlene oli eelmise öö mööda saatnud kirikumõisa kunagises rentniku

majas elanud klassiõe Vaike Soodla juures, aga hommikul kohe koju loomi talitama tulnud. Millalgi tormasid majja küüditajad ja otsisid haigla medõde Aliide Raudseppa ja tema kaht tüdart. Neid nad ei leidnud. Millalgi tulid nad koos vahistatud medõega tagasi. Pärast tema äraviimist asus Raudseppade vara riisuma meil elanud julgeolekumehe proua. Veel sain teada, et seesama Aliide oli sel päeval Parasmaa kooliõpilastele kaitsepookimist tegemas. Oli küll koolivaheag, aga küllap oli lahti pääsenud mingi epideemia, mida oli vaja tõkestama minna. Seal tšekistid ta vahistasid ja läksid haiglast otsima tema tüdart Reeta, keda teati seal ema ootamas. Seekord jäid inimekütid jälle tühjade kätega.

Siia üks sangarlik vastuhakujuhtum. Nimelt peitis keerulistel aegadel Poolast Eestisse rännanud haigla ämmaemand Sara Milkoto Reeda mustapesu korvi. Sellest pidi vaikima kogu haigla personal nagu üks mees ja nii ka läks. Edasi varjas Reeta tema klassijuhataja Ellen Ujuk. Kiidusõnad ka Tallinna nakkushaiglale, kust sarlakeid põdenud Reeda medikooli õpilasest õde Tiit samuti tšekistidele välja ei antud. Nii jäi kahel Eesti lapsel Risti raudteejaama sõitmata ja Siberi õudused nägemata. Küll pidi selle üle elama minu klassivend Ants Haidla. Reeda ja Tiit tädi juures Elvas jõuti ära oodata ema tagasitulek külmalt maalt.

Kokkuvõtvalt saame öelda, et küüditamispäeva mõne tunniga põrmustati põlvkondade loodud Eesti jätkusuutlik põllumajandus. See oli masendav lehekülj meie ajaloos, mille kinkisid meile Eesti kommunistid, kelle eesmärgiks oli millegipärast oma riigi, rahva ja kultuuri halastamatu hävitamine.

**Anne Tapupere küüditamispäeva
mälestusi silus tekstiks Aldo Kals**

Foto: Gerda Mälder

Koroonapiirangute tõttu toimub tänavu 1. mail üle-eestiline „Teeme ära!“ talgupäev 2+2 vormis

„Teeme ära 2+2“ talgupäeva meeskond kutsub üles kõiki eestimaalasi korraldama sel kevadel oma isiklik talgupäev pere ringis, et ohutust tagades ja kevadtööd tehes pakkuda üksteisele hoolimist, õlatunnet ning koostegemise rõõmu. Üle-eestiline talgupäev, mis traditsiooniliselt peetakse maikuu esimesel laupäeval, toimub tänavu 1. mail, järgides kehtivaid piiranguid ning 2+2 reeglit. Igaüks saab oma kodused talgutööd üles tähendada aadressile www.teemeara.ee ning postitada pilte teemaviitega #2+2talgupäev.

„Teeme ära 2+2“ talgupäeva eestvedaja, Eestimaa Looduse Fondi juht Tarmo Tüür ütles, et kuna talgupäeva toimumine tavapärasel moel teisi kaasa kutsudes ei ole koroonaviiruse leviku tõttu võimalik, toimub tänavu „Teeme ära 2+2“ talgupäev, järgides kehtivaid piiranguid ning 2+2 reeglit. „See tähendab, et innustame eestimaalasi talgupäeva raames ette võtma kõiki kevadisi töid ja tegemisi, mis on jõukohased teha kahekesi või pere ringis – olgu selleks aiatööd, kodune suurpuhastus või muu tarvilik. Rajada saab oma lilleniidu lapikese, putukahotelli või kompostikasti.“

Sel kevadel võtame tähelepanu alla igaühe looduskaitsega seotud tegevused ning toidu raiskamise vähendamise, eraldi paneme rõhku ohutule koostegutsemisele ja vaimsetele vitamiinidele. Nagu juba tavaks, saab igaüks talgupäeva raames ette võtta neid töid ja tegemisi, mis tema meelest vajavad just nüüd ära tegemist. „Teeme ära!“ talgupäeva meeskonna tänavused üleskutsed seonduvad kõik hoolimisega – et hooliksim rohkem elukeskkonnast, toidust ja üksteisest.

IGAÜHE LOODUSKAITSE

Üheks tänavuseks üleskutseks on märgata ja toetada meid ümbritsevat elurikkust. Alustada võib erineval moel, kasvõi väikese kodumaiste lillede või maitsetaimede kasti paigutamise tõdole, putukahotelli meisterdamisest, mõne niitmata lapikese jätmisest maja ümber, et seal saaksid õitseda niidutaimed ja neid tolmeldada putukad. Soovijatele saadame niidulilled seemnepaki, mille abil võib rajada aeda, külaplatsile või seltsimaja ette liigirikka niidulilled kasvuala – et luua silmailu, toidupaiku tolmeldajatele ja kasvukohta kodumaistele taimedele. Putukahotelli meisterdajaid innustab LHV Noortepank. Rohkem infot ja soovitusi igaühe looduskaitse kohta leiab talguveebist.

TOIDURAIKAMISE VÄHENDAMINE

Rohetiigri algatusel pöörame tänavu tähelepanu toidu raiskamise vähendamisele. Oluliseks oskuseks on seejuures, kuidas anda uus elu meil kõigil igapäevaselt tekkivatele biojätmetele – pärinegu need köögist või aiast. Kompostimine on looduslik protsess, mille käigus bakterid, mikroorganismid, seemed ja vihmaussid loovad jätmetest väärtusliku toitaineterikka mulla. Kompostikasti ehitamiseks pakub tuge Bauhof. Nõuanded kompostikasti ehitamiseks ja komposteerimisega alustamiseks on kirjas talguveebis.

HOOLIME ÜKSTEISEST

Üle aasta kestnud koroonaviiruse pandeemiast tulenevalt pöörame tänavu tähelepanu ka ohutusele ja turvalisusele, samuti vaimsele tervisele. Teeme seda kahel moel: esmalt pakkudes tuge, et talgud toimuksid 2+2 reeglil järgides võimalikult ohutult ka väikeses pereringis. Soovijale on Magnum välja pannud käte desinfitseerimisvahendi. Lisaks kogume talguveebi kokku asjatundjate soovitusi, et paremini toime tulla olukorras, kus pere ja kogukonna koostegemistesse on olude sunnil jäänud pikem paus. Nõuanded, kuidas toetada ennast ja inimesi enda ümber, kuluvad praegusel ajal meile kõigile marjaks ära. MTÜ Peaasjad vaimse tervise spetsialistid pakuvad välja erinevaid vaimseid vitamiine, mille seast saame valida endale sobivad. „Teeme ära!“ talgupäeva meeskond usub, et turvaliselt korraldatud ühine mõtestatud tegevus on ka üks parimaid võimalusi üksteise märkamiseks ja toetamiseks praegusel keerulisel ajal.

Tänavune „Teeme ära 2+2“ talgukevad saab hoo sisse aprilli lõpus ja kulmineerub maikuu esimesel laupäeval, 1. mail 2021. Kõik eestimaalased on oodatud oma kodustest talgutegudest märku andma „Teeme ära!“ kodulehel www.teemeara.ee, et innustada teisigi üle Eesti.

„Teeme ära!“ talgupäev sai tõuke 2008. aasta suurest prügi-koristusest ning sellele järgnenud 2009. aasta mõttetalgutest. Alates 2010. aastast on talgute korraldamine iga aktiivse kodaniku, kogukonna ja ühenduse võimalus midagi oma elukeskkonna heaks ise ära teha. Jätakuvalt on „Teeme ära!“ talgupäeva eesmärgiks edendada vabatahtlikku tegevust ja aktiivset eluhoiakut, parandades seeläbi meie ühist elukeskkonda ning tugevdades kohalikke kogukondi. Tänavu lisandub talgupäeva laiemale missioonile üksteise märkamine ja toetamine, et hoolival moel luua rõõmu tegutsemisest ja värskes õhus viibimisest.

„Teeme ära 2+2“ talgupäeva korraldavad Eestimaa Looduse Fond, Eesti Külaliikumine Kodukant ja nende ümber koondunud võrgustik. Toetajate ja partneritena loovad kaasa Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Aktiivsete Kodanike Fond, Sigrid Rausing Trust, Rohetiiger, MTÜ Peaasjad, Magnum, Bauhof, LHV Noortepank, Vizeum, Tele2 jt.

Täpsem info: www.teemeara.ee

Tarmo Tüür, „Teeme ära 2+2“ talgupäeva eestvedaja,

Eestimaa Looduse Fondi juht

tel 534 11020, e-post tarmo@elfond.ee

Viiu Tamla,

„Teeme ära 2+2“ talgupäeva Pärnumaa koordinaator

5662 5200, e-post viuutamla@gmail.com

Kodu peab olema turvaline paik

Igäihele meist meeldib omada kodu ja veeta seal turvaliselt aega. Mis saab olla parem tunne, kui peale pikka tööpäeva koju jõuda? Kodu peaks olema turvaline koht, kuid alati see pole paraku nii.

Koduses keskkonnas juhtub palju erinevat laadi õnnetusi, millele esmapilgul mõeldagi ei oska. Tulekahjud, kukkumised ja uppumised on vaid mõned õnnetused, mis võivad põhjustada arvukalt vigastusi ja õnnetussurmasid. Koduohutuse seisukohast on riskirühmad, kellele tuleb tähelepanu pöörata, sotsiaalselt vähekindlustatud ja heitunud inimesed, alkoholisõltlased ja siseruumides suitsetajad ning vaimse tervise probleemidega inimesed. Samuti on ohustatud füüsiliste puuetega inimesed ning üksi elavad eakad, kellel lähedased on kodust kaugel või puuduvad üldse.

Kodude ohutuks tegemiseks ei piisa vaid päästjate nõuannetest

Päästekomandod teevad kodunõustamisi ehk käivad inimeste juures kodudes tuleohutusalast nõu andmas. Kuid ainult päästjate nõustamisest ja tähelepanust ei piisa. Kui eluruumi valdaja ei ole suuteline iseseisvalt oma kodu (tule)ohutuks tegema, võiksid ideaalis hättasattunud inimest aidata lähedased. Samuti saavad abivajajaid märgata korteriühistud ning omavalitsused, aidates inimest vajadusel lahenduse otsimisel.

Kodunõustamiste käigus tuleb ilmsiks mitmeid probleeme, millele tuleb inimeste tähelepanu pöörata. Erilise tähelepanu saavad päästjate poolt elektrisüsteemid ja küttekolded, kuid kodanike tähelepanu

juhitaakse ka teistele kodu ohutumaks muutmisele aspektidele. Üle-eestiliselt toimub sadu tulekahjusid, mille on põhjustanud ebakvaliteetne elektrisüsteem või hooldamata küttekolde. Lisaks on levinud probleemiks maapiirkondade kortermajades alternatiivsed seadustamata küttesüsteemid, mis on tekkinud hädasunnil, kuid mis ei vasta tuleohutusnõuetele ning selliselt kujutavad ohtu kõigile kortermaja elanikele.

Paarkümmend eurot elu päästmiseks pole palju

Suitsuanduri kohustuslikuks muutumisest on möödas juba pea 12 aastat. Kuid reaalsus, mis avaneb päästjate kodunõustamiste käigus, on andurite puudulikkus kodudes. Tuleb ette ka situatsioone, kus andur on soetatud, kuid asub alles kapi sahtlis või on sootuks pakendis. Eakamatel inimestel, kellel on raske lae alla ronida, on võimalik nooremalt abi paluda. Kindlasti tasub kasutada ka päästjate abi. Mina usun, et paarikümne eurone väljaminek enda elu säästmiseks ei ole liialt kulukas.

Alates 01.03.2021 on vingumürgituse ja sellest põhjustatud surmade vähendamiseks vingugaasiandur kohustuslikuks puuküttega ahju, pliidi või kaminaga hoonetes, kuhu andurid tuleb paigaldada esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui 2022. aasta 1. jaanuariks.

Märkame oma ümber abivajajaid

Lisaks tehnilistele lahendustele aitab igaühe elu päästa eelkõige ohtlike käitumisharjumustega tegelemine. Seda enam, et tegelikult ei ole iseenda ohutuse tagamine

midagi keerulist. Samas on kahjuks meie kõigi ümber neid inimesi, kes ühel või teisel põhjusel ei pea enam enda turvalisust oluliseks. Siin saab appi tulla igaüks. Me kõik teame kedagi, kes siseruumides suitsetavad, tarbivad ülearu alkoholi, käivad kodus lahtise tulega hooletult ümber või ladustavad prügi küttekollete lähedusse. Need on teemad, millega peame tegelema koostöös. Ühtse jõuna, kaasates igaüht – kogukonda, omavalitsust. Tihtipeale piisab vaid märkamisest ja tähelepanu juhtimisest, info edastamisest. Ja siinkohal on oluline märgata ja ka reageerida varakult, mitte jääda ootama, et äkki paraneb asi isenesest. Paraku ongi aga palju neid kodusid, kus märkamisega on jäädud hiljaks ning nende puhul ei ole küsimus selles, KAS õnnetus juhtub, vaid selles, MILLAL see juhtub! Selliste kodude, perede aitamiseks ei piisa enam lihtsatest lahendustest või näpu viibutamisest. Need abivajajad vajavad toetust, turvavõrgustikku kogukonna, omavalitsuse ja ametkondade näol.

Kohalik koostöö ja infovahetus omavalitsuse, pääste, politsei ja sotsiaalkindlustusameti vahel ohtlike kodudega tegelemisel on samuti väga oluline. Kuid inimesed saavad ise kaasa aidata naabri, sugulase või sõbra heaolule, teavitades elu hammasrattaste vahele jäänud ja abivajavatest inimestest 1247-t, kohaliku omavalitsust või päästekeskust, et ühiselt saaksime proovida leida lahendusi.

Mida ohutum oled Sina, seda ohutumaks muutub meie ühiskond.

**Vändra päästekomando pealik
Rein Kontus**

Lõkkes võib põletada vaid puhast puitu

Prügi põletamine koduaedades on päevakajaline just kevadel, kui võetakse ette suurpuhastus kodus ja aias. Aiamaal peenraid korrastades või viljapuid lõigates tekib aiaprügi, mida soovitakse lõkkes põletada.

Kuigi aiaprügist vabanemisel tundub põletamine kõige lihtsam viis, on lõkke tegemine paljudes asulates keelatud. Enne aiajäätmete põletamist uuri, kas lõket üldse teha tohib. Täpsed tingimused saad teada oma valla- või linnavalitsusest, need on kirjas kas jäätmehooldus- või heakoraeeskirjas.

Kui lõkke tegemine on lubatud, ära lisa sinna olmejäätmeid, vaid põleta ainult kuivi oksa. Puulehed ja muud taimed sobivad paremini kompostimiseks, mitte põletamiseks.

Foto Anneli Vahter

KAS TEADSID, ET

jäätmete koostises on aineid, mis lõkkes põletades vabanevad keskkonda ning võivad tuulega kanduda oma koduaiast kaugemalegi. Plastide mittetäielikul põlemisel paiskub õhku mürgikokteil, mis sisaldab mh vähi tekitavaid ühendeid. Näiteks tekivad nii dioksiinid, mis on üks mürgisemaid ühendeid, mida inimene on suuteline tekitama – ja seda just kodusel jäätmepõletusel. Dioksiinid on silmale nähtamatud ja nende mõju inimese tervisele ei avaldu kohe. Sageli võib minna aastaid, enne kui haigusnähud ilmnevad. Mõnel juhul võivad mõjud avalduda alles järglastel. Kõige rohkem tekib dioksiini plastmassi, kilekottide, rehvide, töödeldud puidu ja paberi ning muu taolise põlemisel. Need on pika toimega mürgained, mis sadestuvad mullas ja seejärel kõigiviljades, neid süües jõuavad mürgised ained meie organismi.

Sageli näeme aga tossamas lõkkeid, kuhu on pandud ka põletamiseks ebasobivaid asju. Äraviskamisele lähevad vanad mööbliesemed, riided, jalanõud, rehvid, ehitusjäätmed ja muu kasutuks muutunud kraam. Neid asju aga tulle panna kindlasti ei tohi.

Pea meeles, et jäätmete põletamisel kahjustad enda ja naabrite tervist, seetõttu on see ka seadusega keelatud. Jäätmeid lõkkes põletada ei tohi, sest põletamisel tekkinud toksilised ained ei saasta mitte ainult õhku, vaid ladestuvad maapinnale, kandudes sealt edasi põhjavette. Jäätmete põletamisel õhku paiskunud mürgiseid aineid hingame me ise sisse, samad ained langevad aias kasvavatele taimedele ning jõuavad meie kehasse aiasaadustega, näiteks marjade või kõigiviljadega. Seepärast ära pane kunagi lõkkesse midagi muud peale kuivade okste, immutamata puidu või kiletamata papi ja paberi.

Prügi põletamisega kaasnevad müüdid on visad kaduma. Sageli arvatakse, et kui vanasti põletati prügi ahjus ja lõkkes, siis järelikult võib seda teha ka nüüd. Aastate jooksul on jäätmed muutunud: kui mõnikümmend aastat tagasi pakiti toiduained

paberisse ja klaastarasse, siis praegu kasutatakse valdavalt plastpakendeid. Samuti on kasvanud jäätmete hulk, sest tarbimine on muutunud ja suurenenud.

Kõige lihtsam viis jäätmetest vabaneeda on need liigiti sortida: paberi- ja papijäätmed ning plastpakendid saab viia avalikesse kogumiskonteineritesse, pandimärgiga pudelid taaraautomaati. Vanad mööbliesemed, ehitus- ja lammutusjäätmed ning rehvid saab üle anda jäätmejaama.

Reeglid näevad ette, et ka üksikud suvilad peavad liituma korraldatud jäätmeveoga, mis tagab regulaarse segaolmejäätmete äraveo. Talveperioodiks, kui suvemaja ei kasutata, on võimalik leping peatada. Uuri selle kohta kohalikust omavalitsusest.

Lähima jäätmejaama, avaliku pakendikonteineri või vastuse küsimusele, kuhu millised jäätmed viia, leiad lehelt kuhuvia.ee. Kohalike võimaluste kohta saab uurida ka omavalitsuse koostatud jäätmehoolduseeskirjast või valla kodulehelt.

**Mari Kala,
Keskkonnaameti keskkonnahariduse ja kommunikatsiooniosakond**

PÄÄSTEAMET

• 10. aprillil kell 2.03 teatati häirekeskusele tulekahjust Pärnu-Jaagupi alevis Pärnu maanteel. Vigase soojamüüri tõttu süttis põlema vahesein, mille kustutamiseks avati paar ruutmeetrit siseruumi konstruktsiooni. Tulekahju kustutati kella 2.58ks. Kaks tuba said vee- ja tahmakahjustusi.

• 11. aprillil kell 11.59 tuvastasid päästjad lõkkepatrulle tehase järelevalveta jäetud lõkke Põhja-Pärnumaa vallas Mõisakülas. Päästjad kustutasid lõkke, milles põletati keskkonnaohtlikke jäätmeid – diivaneid ja vanu värvitünne.

• 11. aprillil kell 16.04 reageerisid päästjad taas kulupõlengule. Murutraktori sademest süttis kulu põlema Põhja-Pärnumaa vallas Orikülas. 200 ruutmeetri levinud kulupõleng likvideeriti kell 16.23.

• 16. aprillil kell 19.35 ajal likvideerisid päästjad kulupõlengu Põhja-Pärnumaa vallas Tootsi alevis. Tulekahju sai alguse tõenäoliselt laste mängimise tõttu.

• 16. aprillil kell 20.18 said päästjad teate maastikupõlengust Põhja-Pärnumaa vallas Vändra alevis Pikal tänaval. Kuum tuhk süttas põlema prahihunniku, mille omanikud ise kustutasid.

• 17. aprillil kell 15.58 paiku süttis lõkkest maastik Põhja-Pärnumaa vallas Leetva külas. Kohalikud suutsid kulupõlengule ise piiri saada.

• 17. aprillil kell 16.27 ajal käisid päästjad Põhja-Pärnumaal kustutamas suitsukoni tõttu süttinud kuivanud puud.

• 18. aprillil kell 17.03 ajal käisid päästjad Põhja-Pärnumaal Rätsepa külas kustutamas kulupõlengut, mis sai alguse hooletust lõkkest tegemisest. Inimesed tegid lõket kuluväljal ja lõke väljus kontrolli alt. Põles umbes 1,2 ha kulu. Hooned ohus ei olnud.

• 18. aprillil kell 20.57 vajati päästjaid appi Pärnu-Jaagupi alevisse Pärnu maanteele. Kortermaja teise korruse korteris oli suits ning tööle oli rakendunud suitsuandur. Lähemal uurimisel selgus, et probleem on alumise korruse pliidis, mis juba paar nädalat ei ole heas töökorras. Päästjad tegid korteriomanikule selgitustööd ning tal paluti koheselt pöörduda korstnapühkija poole. Lisaks ventileerisid päästjad ülerõhuventilaatoriga mõlemad korterid.

• 19. aprillil kell 17.27 said päästjad taas väljakutse kulupõlengule. Põhja-Pärnumaa vallas Vändra alevis Pärnu-Paide maanteel tehti tugeva tuulega lõket ning see süttas põlema ümbritseva kulu. Päästjad said tulelevikule piiri peale viiesaja ruutmeetri peal.

ABITELEFONID

112	hädaabinumber – politsei, kiirabi, tuletõrje
612 3000	politsei infotelefon
677 3377	ID-kaardi abiliin
1524	päästeala infotelefon
1220	perearsti nõuandetelefon
16 662	mürgistusfoliin
646 6666	noorte usaldustelefon
116 006	ohvriabi kriisitelefon
116 111	lasteabi telefon
116 000	kadunud laste telefon
1492	naiste tugitelefon
1707	uimastialane tasuta nõustamistelefon
655 8088	eluliini usaldustelefon (eesti keeles)
655 5688	eluliini usaldustelefon (vene keeles)
631 4300	psühholoogiline kriisinõustamine
655 6140	inimkaubandusohvrite nõustamine
620 1707	Tarbijajakaitse nõuandetelefon
15 410	mänguriliin
1345	kohalike omavalitsuste abitelefon
1510	maanteeinfo
620 1200	Maanteeameti infotelefon
880 0811	Maksu- ja Tolliameti infotelefon

ETRUEN

Tere tulemast!

Palun registreeri kõigepealt oma kaart ja alusta ostlemist! Kas teadsid, et

- Coop Pangas on nüüd igapäevased pangateenused klientidele vanuses 0-26 ja 55+ täiesti tasuta
- Coop Panga kaardiga on sularaha väljavõtmine kõikidest Euroopa pangautomaatidest tasuta
- Coop Panga kaart on ka Coopi kaupluste kliendikaart, millega saad parimad hinnad ja kogud kõige rohkem boonuspunkte
- lähim Coopi kauplus on ka Sinu lähim pangakontor, kus saab sularaha nii oma arvelt välja võtta kui ka sinna panna

Uuri lähemalt www.cooppank.ee või Coop Panga kontorites

Tellige julgelt meie e-poest!

Tellimusi saate teha nii endale kui ka oma lähedastele.

Transporti teostame E–R kl 9.00–17.00.

Kui on soovi ise järgi tulla kaupluse infoletti, siis teenindame E–R kl 10.00–16.00

Lisandunud on valik COOP-i KOKKADELTI!

NB! Lisainfo tel 5191 0276

Külasta meie e-poodi <https://vandra.ecoop.ee>

Teie Vändra Tarbijate Ühistu!

Tootsi alevis asuv
Betamar OÜ

PAKUB TÖÖD õmblejatele.

Töö ühes vahetuses.
Oskuspõhine töötasu.
Olete oodatud niipea kui võimalik.

Asjast huvitatutel võtta ühendust telefonil 501 3985 või saata e-mail betamar@betamar.ee

PEREJUUKSUR

Türi, Jaama tn 4.
Tel 56 980 821.

FB: Juuksur Linda Türil.

TEATED

Valla Teataja on müügil ka Grossi poes Pärnu-Jaagupis ja Vändras.

Klassikaline massaaž. Asukoht – Vändra alev. Hind ja aeg - kokkuleppel. 5554 7692 Elena.

MITMESUGUST

Müüa hobusesõnnikut Vändra piirkonnas, 30 € koorem. Tel 508 6784

Tänavakivide paigaldus, aedade ehitus ja muruplatside rajamine Pärnumaal. Kogemust 20 aastat. OÜ Kivivennad, tel 551 9855

Müüa aastaringiselt **hobusesõnnikut**. Allapanuks on turvas, sõnnik pakitud 100 l kottidesse. Koti hind 2,50 €. Asukoht Suurejõe küla. Tel 516 1296

Koristan Teie territooriumi risustavast **vanarauast**. Viin ise ära. Hind kokkuleppel. Tulen kohale iga ilmaga. Tel + 372 5851 7174

LAME- JA VIILKATUSTE EHITUS, REMONTTÖÖD, EHITUSLIKUD PLEKITÖÖD, KIVI- JA MOODULKORSTNATE EHITUS
Tel 554 8699, edissonhehitus@gmail.com

KINNISVARA

OSTAN METSA- JA PÖLLUMAAD. Tel 552 7322

OÜ Sallu J. S. **ostab metsakinnistuid ja raieõigust**. Küsi pakkumist jaak.soosalu@gmail.com tel 506 1817 või 516 8928

OÜ Vändra **ostab ja rendib põllumaad**. Info tel 506 0938, 510 9008 vandra@agron.ee

NUTIKASSA VÕIMALDAB KIIRELT OMA OSTE TEHA!

1. Registreeri kliendikaart

2. Võta pult

3. Skaneeri tooted

4. Aseta kaup kotti

5. Tasu ostude eest kaardiga.

Häid ostuelamusi!

Türi Prillipoes
OPTOMETRISTI vastuvõtt
6.,13.,20.,27. mai

Prillide määramine, silmarõhu mõõtmine. Prillitellijale visiit TASUTA!

Prilliraamid kuni -50% ja klaasid -30%

Info ja reg 38 79 636, 38 48 620

Mälestame

RONALD-EINAR RÜÜTEL
21.02.1925 – 27.03.2021

AGU ANSPU
26.06.1937 – 1.04.2021

VELLO KAIKLEM
25.10.1942 – 21.03.2021

HEINO REINBERG
17.05.1948 – 12.04.2021

MATI SALUJÕE
3.08.1954 – 16.04.2021

VALERI REBONEN
3.06.1955 – 1.04.2021

JAANUS ÕIS
12.05.1956 – 3.04.2021

JÜRI VIIES
14.04.1960 – 4.04.2021

MADIS TÄNAV
9.07.1967 – 1.04.2021

VILMA KIMMEL
15.08.1924 – 2.04.2021

ELLEN KOLD
6.10.1926 – 17.04.2021

VILMA HALJASTE
21.12.1931 – 23.03.2021

ENEKE KÕRM
13.10.1933 – 2.04.2021

LAIN PALITS
16.04.1938 – 13.04.2021

ILME KRUSEMANN
18.08.1938 – 10.04.2020

MAI LÜNEKUND
26.09.1938 – 31.03.2021

PAULINE VÄLJAOTS
30.03.1939 – 24.03.2021

EELK Pärnu-Jakobi koguduse teated maikuu:

- 2.05 14.00 Jumalateenistus armulauaga
- 9.05 14.00 Jumalateenistus armulauaga
- 16.05 14.00 Jumalateenistus armulauaga
- 23.05 14.00 NELIPÜHA jumalateenistus armulauaga
- 29.05 14.00 KOLMAINUPÜHA jumalateenistus armulauaga

Koguduse kantselei avatud T, K 10.00 - 14.00
Kantselei telefon 44 64 650, 54516999
Diakoni vastuvõtt kolmapäeviti 10-11 või kokkuleppel 5451 6999
Sekretär Sigrid Reimets
Kalmistuvaht Aira Safronov +372 53964729
Hooldajaõpetaja Kristiina Jõgi +372 5300 7075
Diakon Jane Vain +372 5451 6999

EELK Vändra Martini Kirikus

- Jumalateenistused pühapäeviti kell 11

30.05 12.30 koguduse täiskogu koosolek
Koguduse nõukogu valimised
Koguduse täiskogusse kuuluvad kõik konfirmeeritud koguduse liikmed, kes eelmisel või jooksval kalendriaastal on käinud armulaua ning tasunud liikmemaksu.

EELK Vändra Martini Koguduse
avelduskonto EE972200221051849170
Õpetaja Ants Kivilo tel 5396 0574

Armasad
Anne ja Janno perega,
meie südamlilik kaastunne Teile

JAANUS ÕIE
kaotuse puhul.

Ülle ja Urmas

Südamlilik kaastunne
Mallele ja Ainile peredega
kalli

VILMA KIMMELI
kaotuse puhul.

Reet ja Aime

*Äkki katkes elulõng -
vaikus ja rahu on Sinuga,
mälestused meiega...*

Mälestame

MADIS TÄNAVAT
Kaastunne lähedastele.

Perekond Kontus

*Su kodu on nüüd seal, kus linnutee,
see helendav rada ja tähtedest kee...*

Armast abikaasat, isa, vanaisa ja vanavanaisa

SULEV KATTAGOT
30.04.1936 – 21.03.2020

Mälestavad 85. sünniaastapäeval ja 1. surmaaastapäeval
lesk ja lapsed peredega.

Mälestame sõbralikku
ja abivalmit

MATUT
Südamlilik kaastunne
MADIS TÄNAVA lähedastele.

Iia, Elmer, Anne

Mälestame

VILMA KIMMELIT
Avaldame kaastunnet
Valdo ja Malle perele.

Monika, Ats, Maie, Karl ja Enn

Mälestame
töökat ja sõbralikku

MADIS TÄNAVAT
Avaldame
kaastunnet omastele.

Perekonnad Eesmäe ja Toodo

Õnne ja tervist, sünnipäevalapsed!

AMANDA TEKKO	23.05	97
AINO TAMM	18.05	93
VAIKE PEEBU	27.05	93
EVALD LIIVA	17.05	92
JOHANNA TOMINGAS	11.05	91
ELINA VAHT	31.05	90
ALEKSANDER TALTS	1.05	85
KLAVDIYA PLATONOVA	2.05	85
KIIRA KILDEMAA	6.05	85
MILVI KARU	11.05	85
AIME VUNK	15.05	85
NAIMA REINSALU	17.05	85
AINO JÜRISSE	24.05	85
MILVI TAMM	30.05	85
MAIA PAULMANN	1.05	80
HELMİ ROOSMA	7.05	80
ALMA TÕNTS	12.05	80
MAIRE FELDMANN	13.05	80
AIMI SAI	13.05	80
TIHU LING	20.05	80
JAAG TIIRMAA	21.05	80
ANTS OSKAR	23.05	80
EVI LIINSOO	27.05	80
LEILI OSULA	28.05	80
ELLE TAMMOJA	5.05	75
HELVE PAUSKAR	6.05	75
HEIDI UMBSAAR	8.05	75
ARVI KARU	15.05	75
ENN KUTTI	16.05	75
ELEONORA TAMMIKSAAR	23.05	75
MAIE VIJAKAINEN	27.05	75
VALLI RIIMETS	31.05	75
ENE TÖKKE	15.05	70
EVA KÄGU	15.05	70
VIIVI PRIVITS	16.05	70
MARJE KRITT	17.05	70
ANDRES MORS	22.05	70
LIIVI EIER	22.05	70
TIHU LINDMA	23.05	70
ERNST TEINO	27.05	70
EHA JURO	27.05	70
AINO SINIVÄLI	30.05	70
VLADIMIR MAKSIMENKO	31.05	70

VÄNDRA NAISSELT KUTSUB

29. mail
algusega kell 8
Vändra parki

OSTU-MÜÜGIPÄEVALE

OOTAME KAUPLEMA
TAIMED, ISTIKUTE,
TALUTOODETE,
KÄSITÖÖ NING
TÖÖSTUSKAUPADEGA.

AVATUD ON KA TRAGIDE
NAISTE KODUKOHVIK

KINDLASTI
paneme maskid ette
ja hoiame distantsi.

Eelregistreerima ei pea.
Müügipileti saab osta kohapeal.

Juhatus
info telefonil 5557 7415

paragon sleep®
NORDIC QUALITY BEDS

VABAD TÖÖKOHAD VIJANDI TEKITOOTMISES

Töö on kahes vahetuses: kl 6–14.30, 14.30–23

■ OPERAATOR

950–1400 €

■ ÕMBLEJA

950–1500 €

■ KONTROLÖRID

■ PAKKIJAD

750–950 €

Lisaks pakume vahetustega tööd
Abja-Paluoja tootmises

Info tel 435 5101,
CV saata: personal@paragonsleep.com

Võtan vastu tellimusi
TOIDUKARTULITELE
Kujuvedu.

Tel 52 05 578
Silver

WenTextil oü, Kalda 3, Vändra.
Tel. 44 67 054
www.wentextil.ee
myyk@wentextil.ee

Autoistmekatted

Poroloon- ja vedrumadratsid

Mööbli katteriide vahetus

Sündis maailma väikene ime,
sai endale päris nime,
oma päikese, tähe ja tee,
paikse paiga kahe südame sees...

Õnnitleme lapse
sünni puhul!

Marika Rediku ja Björn Rannamäe
perre sündis 7. märtsil tütar
Christelle Rannamägi.

Annika ja Silver Kaldeni perre sündis
17. märtsil poeg Lucas Kalden.

Katre ja Enno Reinarti perre sündis
23. märtsil tütar Jete Reinart.

Külli Kõutsi ja Toomas Firsanov-Kõutsi
perre sündis 24. märtsil poeg Karl Kõuts.

Thea Peltseri ja Aivo Akkuse perre sündis
25. märtsil tütar Iiti Akkus.

Katrin Kuldkepi ja Alvo Luuasepa perre
sündis 7. aprillil tütar Lisandra Luuasep.

Maris Tarumi ja Martin Nurmiku perre
sündis 17. aprillil tütar Maribell Nurmik.

KORVTÕSTUKI TEENUS VÄNDRAS

Tel +372 54 518 881

- * tõstekõrgus 22 m
- * tõstevõime 200 kg +40 kg
- * sobib kõikideks kõrgustes vajalike tööde tegemiseks
- * vihmaveesüsteemide paigaldamine, puhastamine ja remont
- * arboristi teenus
- * puude okste laasimine

